

nem sibi ministrari: cui petitioni annuit Medicus pro vespertino tempore. Qui tamen Medicus ante horam rediens unctioni destinatum, negavit oportere; cum infirmus restitutus esset viribus, nec ultra imminere periculum videretur. At enim, illucescente postero die, cum Marquezus aegrotum conveniret, in agone positum reperit, Ecclesiastico ritu confestim unxit, Deoque proficiscentem animam commendavit. Hanc tandem emisit placidissime Nicolaus Calatajudius tertio decimo Kalendas Decembres, anno septimo, et sexagesimo saeculi vertentis, aetatis autem quinquagesimo septimo fere dimidiato. In praecipuo Veraecrucis Templo sepultus est, ubi tot Sociorum exulum jacuere cadavera. Sapientem, et justum Deum venerabundi adoramus, qui non passus est tantum hominem cum Sociis in exilio, ad afflictorum solatium consensescere.

FRAN-

FRANCISCUS PEREZIUS ARAGONIUS.

Zacatechi extremi Otomitarum fuerunt ad Occidentem Solem in ea parte Americae Mexicanae, quae hinc Taraschis, hinc Mexicanis Occiduis, qui Xalostitlanum incolebant, contermina erat. Occupata ab Hispanis Mexico, novaque Provinciarum divisione, novisque rerum vocabulis a Victoribus inductis, ad Orientales fines Novae Galliae Zacatechi fuerunt adscripti. Oppidum in his condidere Hispani, cui nomen Zacatecarum ab antiquis habitatoribus indiderunt. Quod oppidum clarum profecto est tum incolarum frequentia, tum fodinis argenti, et numero, et miranda opulentia, celebratissimis. Hoc in oppido natus est Franciscus Perezus Aragonius octavo Kalendas Augusti, anno saeculi proximi secundo et nonagesimo. Illustres genere, atque opibus, illustriores pietate Parentes nactus est; qui Franciscum etsi more opulentorum educaverunt, non idcirco oblitus sunt, charum hoc pignus, in quo tota erat spes generis, ad Christiani hominis instituta formare. Jam aetate grandiusculus Mexicum mittitur, Novae Hispaniae principem urbem, ut ad Divi Ildephonsi alumnos erudiretur. Ibi postquam rudimenta latinitatis edidicit, philosophiae Magistrum audiit
Cle-

Clementem Sumpsinium, praeclarum doctrina Socium, cujus multa in se officia, et singularem benevolentiam grato, dum vixit, animo recordatus est. Confecta cum laude, atque honoribus philosophia, juris utriusque studio dedit operam; et continuo inter primos illuxit in Regia Mexicana Academia, quae foecunda fuit semper virorum sapientia illustrium. Pluries periculum sui fecit, semper cum laudibus exceptus, tum in Academia Candidatus pro Magistrii non unius tantum generis honoribus, tum inter alumnos pro Seminarii constitutis. Praecipuos tamen sibi comparavit plausus in publicis illis thesibus ante Juris lauream propugnatis: qua quidem laurea juvenis adhuc ex merito insignitus fuit. Per id temporis fato functus erat ejus Pater: et quanquam plura Mexici sperare debuisset juvenis tum a noto suo merito, tum ab arridente fortuna; omnia tamen posthabuit, quo filii optimi officiis erga viduam Matrem satisfaceret. Itaque restitutus in patriam, praestitit illi omnimodam reverentiam, curavitque non interrupta sedulitate, ut marito superstes percommendam ageret vitam, atque in tranquillam senectutem veniret. Et haec in Matrem officia, sane dixerim, Francisco fuisse tantae in suis rebus omnibus felicitatis originem. Jam tunc vocatum se intus a Deo sentiebat ad Societatis familiam amplectendam; caeterum ne Matrem orbam omnino desereret, opportunum tempus non credidit. Quare ut Societatis ministeriis, quo licebat pacto, fungere-

geretur interea, Sacerdotis dignitatem religioso suscepit fervore, confestimque decrevit animum intendere saluti.

Hacce impulsus cogitatione, petere instituit regendam Paroeciam aliquam; atque opportuno tempore periculum faciens cum pluribus candidatis, renuntiatus fuit, qui Parochus gubernaret Thermopolim, oppidum nobilissimum, quod Aquas Calidas vulgo dicunt, in Galleciae Novae dioecesi. Et multa quidem ibi loci expectabantur a Francisci prudentia, doctrina, et pietate; quas dotes ante ipsius adventum fama praetulerat: cui profecto expectationi satisfecit adeo, ut postmodum, cum Zacatecanensis Parochus defecisset, proventus ille fuerit ad regendam in rebus Divinis patriam, nullo ex pluribus petitoribus, pro tam illustri Sacerdotio, locum tanto merito disputante. Annos aliquot in hoc munere duraverat, religiosae vitae Sacerdos, et ferventissimi ardoris Minister palam dictus ab omnibus; cum nuntiatum est publice: Confluerent Guadalaxaram, quicumque petere vellent in Ecclesia illa Beneficium, quod vulgo nuncupant Canonicatum Doctoralem. In magno Sapientum virorum concursu primus merito apparuit Franciscus; qui sane praemio dignus, unanimi Judicum suffragio, declaratus est. Fuit enimvero vir quidam auctoritate potens, qui, nihil obstante Judicum consensu, rem totam deturbavit; atque alteri tandem collatum est Beneficium. Franciscus, cui superior animus erat fortunae adversitatibus; nullo dato

doloris indicio, primo institit muneri ad Zacatecanenses. Neque post multo idem, quod nuper Guadalaxarae, Durangi in Nova Cantabria Beneficium vacavit. Atque ut in prima petitione, nullus etiam in ista fuit, qui Zacatecanensium Parochum antecelleret meritis; neque vero hic, qui justitiae cursum impediret. Ergo ab Rege cooptatus in Ecclesiam illam, magno bono publico, ingentis gloriae suae theatrum ingressus est.

Paucos vix menses in ea fuerat dignitate, cum Petrus Tapizius, Durangensium Pontifex, probe noscens, quantus erat naturae dotibus, et pietate Franciscus, ipsum renuntiavit Vicarium suum pro universa dioecesi. Quod quidem munus ad plures continenter annos exercuit, et a succedentibus binis Pontificibus, et, cum primi decessissent, a Collegio toto Canoniorum confirmatus: plane rati omnes, nullum Durangi facile inveniendum virum, qui tantos posset humeros oneri tam gravi subicere. Utique cum id suscepit muneri, invaluerant per eam dioecesim crimina nonnulla, quae Sacerdotum dignitatem, et splendorem non parum obscurabant. Caeterum eo severitatis ardore vitiorum serpentium impetum frangere, ac labefactare obtinuit Franciscus, ut exiguo mox tempore, quisquis ad bonam frugem recipere se nolebat, malus tamen non videri apprime curaret; ne in caput suum poenae fulmen a constantissima Vicarii strenuitate veniret. Qui Vicarius nocte intempesta personam induens alienam, in ea

con-

contendere loca non dubitabat, in quibus cum status dedecore minus honeste versari Ecclesiasticos, aut sciebat praemonitus, aut suspicione odorabatur. Nec sua contentus vigilantia, rogabat opem ab Regiis Magistratibus, quibus facultatem praebibat, ut, siquem sacris initiatum noctu invenirent, in suae conditionis opprobrium, male agentem; illico juberent comprehendi, ut ipse deinceps meritum pro delicto supplicium decerneret. Atque inventi sunt ejusmodi noxii nonnulli, qui sive genere illustri, sive potentium virorum patrocinio fidentes, poenam effugere speravere; sed in manu Francisci justitia erat instar gladii, vitiatum secantis membrum, quin personam respiciat. Ita cum ad Vicarii tribunal neque crimini esset impunitas, neque omnino valeret auctoritas; brevi per universam Durangensem ditionem prodigiosa morum mutatio consecuta est. Nec rigore duntaxat, sed prudenti maxime agebat consilio. Quod etiam manifestum fecit in duobus insimul muneribus adimplendis: nam Sacerdos Doctoralis, Collegii sui partibus tuendis, officio destinatur; Vicarius pro Pontifice stare debet; nec tamen aut a Pontifice, aut a Collegio querelae auditaerunt, quod ab suis unquam partibus Franciscus defecerit: notum enim omnibus, mirae ingenii dexteritate praeditum hominem, nulli prae altera fauturum parti, atque in dirimendis litibus, vel in semet pro justitia decertaturum. Hocce integrae justitiae nomine, quam plures comitabantur et ingenitae dotes, et comparatae

H 2

vir-

virtutes, ad communis benevolentiae, ac plausuum fastigium elevatus est; sed praesertim Martinus Elizacoechea, Durangensium Episcopus, eo dilexit, ac magnificavit hominem, ut nihil sibi esset in arcanis, quod illi non crederet. Haec tamen Pontificis benevolentia, quod solet inter infirmos mortales, invidiae fuit Francisco: fuit enim inter ipsos Collegii sui, Sacerdos ipse, qui cum illum pluris, quam se, fieri videret, nullam effugere sinebat occasionem palam contemnendi Vicarium, atque ejus exercendi patientiam. Ille, ut erat christiana ornatus generositate, injuriam tacitus tolerabat, unumque quaerebat intentus, qua posset ratione, coortam in adversarii animo tempestatem sedare. Opportunam invenit occasionem, cum proventus fuit in eodem Collegio ad dignitatem, quam Mesochori solent appellare: nam cum moris ibi sit, quemlibet auctoritate gravem invitare, qui ad dignitatem cooptatum in possessionem mittat; Franciscus, praetermissis amicis omnibus, adversarium illum elegit, cui signum hoc daret honoris, atque amicitiae: qua sane magnanima generositate obstupefactus adversarius victas dedit manus, livorem sincere deposuit, et constantem subinde, nulloque non amicam indicio necessitudinem suffecit.

Et praesagiebantur ab omnibus tanto viri merito majora his proemia; quin etiam Episcopalis ipsa dignitas, ad quam inter digniores Americanos, non vulgaribus litteris, ab Elisacoechea, et aliis Regi commendabatur: verum

con-

constituerat jam mundi castra deserere, atque omnibus, quae plura possidebat, nuntium remittere, ut Christum sequeretur, qui multos jam annos, ut supra demonstravimus, ad Jesuitarum familiam illum invitaverat. Impedimento fuerat hactenus vidua Mater; qua dudum e mortalibus ablata, suum tandem aperuit animum Provinciae Moderatori. Nec rem tanti momenti litteris duntaxat volens agere, bis iter aggressus est Mexicum, ut praesentia sua petitioni superadderet efficaciam. Nihil dubitabat Provinciae Praeses, quantus futurus esset Societati splendor a tam illustri candidato; cujus tamen votis annuere non est ausus, nisi procurato primum Pontificis Durangensis consensu. Negavit iste semel, et iterum, ea causans, tali se viro, quem Dei benignitate possidebat, aegerime spoliandum; cui nimirum totum ferme gubernationis pondus remiserat; qui lumen erat Collegii sui; dioecesis oraculum. Ea cum justa viderentur, necessarium credidit Moderator, Societatis fores petenti obstruere, quantumvis illas ingenti desiderio pulsaret. Caeterum cum Dei vocem intus ille sentiret, nihil animo concidit, quod repelleretur ab hominibus; quin rogare, obsecrare, urgere institit. Opportune per id temporis clavum Provinciae regere imperatus est Christophorus Escobarius, amicitia conjunctissimus cum Francisco. Erat Christophorus grandi clarus animo, Finguindini natus, quod parvum oppidum est in Michoacanis, nunc tanto viro nobile: qui vir eximiis dotibus, atque

H 3

actis

actis rebus pro Deo, Rege, et patria, duraturam sui memoriam toti Novae Hispaniae reliquit. Et hic Escobarius, ardua quaelibet assuetus aggredi; triumphare tandem potuit, atque a Durangensi Pontifice consensum extorquere: cum ei nimirum exponeret reverenti firmitate, quam vehementer Vicarius ejus Divino impulsu agigaretur, ut abstractum a mundanis curis animum ad aeternam cogitationem traduceret. Hac utcumque superata difficultate, nova supervenit in aetatis annis, quos ultra quinquaginta Franciscus numerabat: eaque propter, nisi legem solveret de Sociis non admittendis in ea inclinante jam aetate, qui valebat unus, Praepositus Generalis; petentis votis omnino satisfieri non poterat. Ergo litteris ad Generalem Escobarius exposuit: quali esset auctoritate candidatus, quantis ornatus dotibus, quam robusta corporis constitutione, quae cum fructu posset adhuc Evangelicis vacare sudoribus, quam de Societate benemeritus, quantoque arderet amore in Parentem Ignatium, cujus novendialia quotannis impendio non modico celebrabat. Facile annuit supremus Moderator, cujus propitium responsum Escobarius accepit tum profecto, cum Durangense Collegium pro munere visiteret. Incredibili plausu Franciscus excepit jucundissimum nuntium; et confestim prae gaudio, quos jure mancipii habebat servos, omnes manumisit: inde arripuit iter Mexicum ea solempni pompa, et magnifico apparatu, tanquam summi Magistratus possessionem adiret.

Anno

Anno tandem saeculi vertentis quadragesimo quinto, pridie Kalendas Augusti, qui dies Lojolae festus agebatur, Franciscus annos natus tres, et quinquaginta, Tepotzotlanense tirocinium ingressus est. Sed antequam tironem videamus, omittendum non censeo pro historiae fide paucis lineis describere, qualis fuerit in domestica consuetudine ad annum quinquagesimum tertium; quo etiam miremur instar portentis, qualis post hanc aetatem devenit. Ut fuerat in opulentia natus, et praeter eos, quos pingues habuit proventus Ecclesiasticos, abunde ministrabat pro lauta vita, et delitiis omnimodis patrimonium; nondum in istiusmodi rerum contemptu, et suimet afflictatione, Christi crucem portare didicerat. Pro status ratione non mediocrem pecuniae summam et pauperibus erogabat, et pluribus aliis pietatis exercitiis impendebat; sed quoniam mundo nuntium non dederat, nihil malum credebatur, in victu, et vestitu omnino genio indulgere. Cella penuraria referta semper erat iis omnibus, quae posset expetere: coquum exquirebat famoso nomine, qui et optime exerceret officium, et mundissima elegantia uteretur: neque tamen vel maximi conatus, vel artis peritia, vel rerum abundantia pro delicatissimo hominis palato satis erant: ut Mater tandem cum frustrato desiderio decesserit, filio gratulandi aliquando, quod ferculum aliquod sapidum, ac jucundum ei fuerit; etiam ex iis, quae suis ipsa manibus condiebat, si forte prebarentur. Huic in epulis aut luxui,

H 4

e aut

aut nimio fastidio, respondebat quid simile in corporis cultu: exterior quidem vestitus colore honesto, atque ea forma, quae ab status gravitate non abhorreret; materies tamen ex villosulo serico, lanea interdum, sed mollis, et optima, atque ab sartore summo elaborata. Linteï sindones, indusium, et alia juxta carnem, ex tenuissimo linteo, et quae ob disparem aliquam suturam neutiquam evaderent paulo asperiora. Universim gravem, sed mundissimam elegantiam toto corpore repraesentabat. Ad haec, quod supra demonstratum est, ob ingentes alias virtutes in amore fuit Antistiti, atque omnium ordinum civibus: etenim quod ab alea praecipiti, et nefario pellicatu aliquos, qui peccarant divellere tentasset, atque adeo in perditorum odium venisset; paucorum id certe fuit: caetera bonorum omnium reverentiam, et plausum sibi maxime conciliavit: quod palam fecere Durangenses, cum ad postremam ille in suo Collegio dignitatem evectus est; quam, ipso absente, tinnitu festo aeris campani, pluribusque aliis publicae laetitiae indiciiis celebravere.

Et hic nimirum homo tanta ab initio facilitate, tironis virtutes, atque asperissimam vitam amplexus est; ut in iis educatus, ac longe exercitus videretur. Utique post paucos dies horrendis moestitiae tenebris obrutus fuit, atque inde pronus ad consilium terga Societati vertendi; sed lucis oborto radio, aeternum sedata est tempestas. Mirum erat illum aspicere, nullo aetate

aetatis jam prope senilis, aut innatae gravitatis questu, puerum inter pueros fieri, quales eos Christus jubet, qui ad aeterna gaudia nituntur. Qui nunquam nisi imperare didicerat, obedire coepit obsequentissimus, non solum Moderatori domus, ac Ministro; verum etiam tironi cuilibet, in quo vel umbram auctoritatis animadverteret. Si forte interdum, ut inter pueros agenti, non debitam sibi praestari reverentiam intelligebat; tanquam non intelligeret, demissus tacebat. Ad pauperum sedebat triclinium; manducabat, ut inter pauperes, vilia, nec raro ingrati saporis obsonia; sordes e cubiculo, e deambulacro verrebat; prandentibus ministrabat; lances abstergebat; in humili quiescebat cubili; lodice, ac linteis operiebatur, quae asperitate cilicium sibi erant; modicum habitabat cubiculum, non alia praeter pauculos libros instructum suppellectili, nisi omnino quam Sunamitis illa pro Elisei coenaculo paravit. Et erat interea tanto animi gaudio, ut non interruptis laetitiae signis internosceretur in vultu: nec unquam in ea vertit oculos, quibus ut terga verteret, ad religiosam tenuitatem confugerat. Quin et desiderium caeteros tirones in omnibus insequendi, et paupertatem colendi, satis olim demonstravit domus Moderatori: nam cum tironium adiens, tres arcas portasset secum tenuissima re lintearia refertas; Moderator ille pro novi tironis aetate, et conditione custodi vestium imperavit, ut ipsi, qui tulerat, ea ministrasset, memor nimirum, hoc ipsum jam a prin-

principio consuevisse Ignatium, qui opulentis, ac delicatis Novitiis pretiosas vestes, donec ipsi consumerent, relinquere solebat; quae cum jam attritae usu erant, pannosos mittebat per plateas romanas ad ea officia, quae Tironum propria sunt. In quibus pretiose pannosis vestibus major, et luculentior erat ipsis probatio duraturae virtutis. Quod Francisci tironis est, nihil erat, quod publicos offenderet oculos, nec enim, qua subucula uteretur, videre quis poterat; verum offendi se existimavit tironis virtus, qui re inopinata percussus, eo vehementer in semetipsum pro paupertatis legibus apud Superiorem oravit, ut ab eo decretum extorserit, secum in cultu corporis tanquam cum uno ex omnibus agendum. Tam absurdum credidit, vestiri eo rursus, quo semel pro Christo se spoliaverat! Haec tironis Francisci fuere initia, quae profecto nullus credat tanquam fluxae, ac temporariae virtutis fervores: nam ad ipsos viginti tres annos, quibus vixit in Societate, non solum studiosus cultor paupertatis fuit, nec duntaxat ex Parentis Ignatii praescripto persuasum habebat, id sibi futurum, quod domi esset deterius; verum etiam conatu maximo insistebat, aliorum rejectanea tanquam proprio jure sibi danda. *Equidem sum mollis, ac delicatulus* (ad Superiorem semel, et iterum causatus est) *linea, indusia, et quidquid novarum vestium est, quoniam carnem affligant, induere non possum: itaque precor, imperes, ut ea mihi dentur, quae aliorum usu attrita sint.* Ita factum est, ut novum

vum indusium non vestierit, nisi post latum exilium; cum de antiquo suo jure decedens habendi, quae alii rejicerent, a domus Ministro duas admisit subuculas, nimirum ex illis, quas pii aliquot charitatis nomine profecturis immiserant. Ut primus illi fuit scopus animi motus domare; caetera potuit facile in praescriptionum enitere custodia: porro singularis apparuit bono exemplorum odore, in illo etiam viridario, ubi tot virtutum flores enascebantur. Macerabat carnem flagello, et cilicio; nocturnae quietis tempore non raro sternebatur, aspera duntaxat culcita super nudis tabulis protensa; edebat frequenter, sive in dimidio sedens triclinio, sive ad eorum pedes, qui in mensis considebant, sive genibus etiam nixus. Generatim nullo usus est aetatis privilegio pro demissionis, aut afflictationis operibus, ibi loci quotidianis: quae profecto quanquam omnibus communia, elucebant maxime in Francisco tum ob peculiarem fervorem, tum ob venerandam auctoritatem.

Post emissa singulari gaudio biennii vota, Mexicanam Professorum domum contendere jussus est; in qua vixit ad viginti annos egregii operarii nomine. Solummodo paucorum mensium intercapedine Durangi moratus est: cujus itineris ratio fuit ejusmodi. Topia, et Tepehuana, quas in Provincias Evangelii facem intulerant Socii, atque in longam annorum seriem sudoribus excoluerant, cum ad pacati gregis formam redactae jam essent, decrevit Provinciae Moderator, eas Regi nostro tradere, ab
Sacer-

Sacerdotibus externis administrandas; quo Socii plures possent novis Ethnicorum messibus colligendis intendere. Nonnullae poterant difficultates occurrere, quo tempore illae committerentur Petro Anselmo Zanchezio Taglio, tum Pontifici Durangensi, cujus erant in ditione reddendae Provinciae. Nec ullus Francisco aptior inventus est, qui negotium procuraret, tum ob egregias animi dotes, tum ob diurnam rerum peritiam, tum ob sibi comparatam olim in illa urbe, ac Provincia universa auctoritatem. Ergo munus fidei suae creditum obsequenter accipiens, denuo ille rediit ad priscum gloriae suae theatrum; quod sane ingressus est, praedicans exemplo civitati salutaria consilia. Idem homo, quem antea viderant Durangenses in amplissimo constitutum munere, per vias urbis constipatum famulis exspatiari, magnifica rheda gestari; sine ipsorum ingenti stupore videri certe non potuit, cum venit mulo insidens meritorio, ad pauperum morem ephippiato, servulis binis pro tanto itinere comitatus, collo pendentem portans imaginem Jesu cruci affixi, lacera indutus veste, vili coopertus lacerna, immani tandem, atque usu attrito contactus pileo, qui profecto satis unus esset, a quo populi sanna provocaretur. Verumtamen longe aliter accidit: nam tota fere confluit civitas, illum plausibus exceptura; non parum dolente hominis modestia, qui coactus toleravit honores, eo quidem sibi ingratos, ut, ad Collegii januam cum pervenisset, conversus ad Sacerdotii Primores, collegas

nuper suos, aliosque primae notae viros, quos ad eum usque locum comites habuerat, rubore suffusus in haec eruperit: *Equidem vobis pro vestra urbanitate gratias ago; vellem enimvero, animadvertatis, nihil me ultra esse, nisi pauperem hominem, religiosis votis obstrictum: propterea suppliciter vos oro, ne rursus vosmetipsos afficiatis molestia, ne senem immeritum humanis officiis prosequamini, ne tranquillitatem meae solitudinis perturbetis.* Non id offensionem, sed stuporem potius audientibus attulit, qui mente concipere non satis poterant, quas efficit mutationes Dei spiritus, cum in hominis animum vehementer se insinuat. Quidam e summo Collegio Sacerdos, jampridem illi familiaritate conjunctus, lautas epulas, amicitiae signum, dono misit. Franciscus autem sinceræ hominis in se voluntati confidens, atque in posterum volens pro caeteris documentum statuere; remisit amico munus, ac se se officiosissimis excusavit verbis, quae satis indicarent, quantum ab ejusmodi abhorreret, quae sibi vel ob antea actam dignitatem, vel ob priscas consuetudines praerentur. Et eo ipso tempore, quo per totam urbem quaerebatur honoribus, demissionis officia ipse sibi domi aucupabatur. Durangum pervenerat Socius quidam, qui transiturus ultra, diu in illa civitate constitit, febris tertiana male divexatus: huic inservire, tanquam debitum sibi munus, Franciscus assumpsit; curabat afferri medicinas, has ipse ministrabat, cibos e culinæ portabat, lectulum sternebat, cubiculi sordes

everrebat, lasanum etiam purgabat. Atque eadem efficeret, talem patientiam, charitatem, et verborum moderationem adhibebat, ut aegrotus, etiam importune, ad se illum accerseret, ejusque opera fidentior uteretur, quam si esset sibi conductus e gregariis famulus. Profecto Sacerdos ipse post multos deinde annos fatebatur, ab illarum febrium furore se se evasisse, quod tanta fuisset demissione Franciscus.

Postquam hic ad multos menses negotium de Tepehuana, et Topia tradendis, apud Pontificem Zanchezium agitavit, devenire tunc temporis ad optatum exitum non potuit illa Provinciarum redditio; quae tamen post annos aliquot executioni fuit mandata. Ergo qui Durangum eo nomine missus fuerat, domum regredi Professorum jubetur. Erat haec domus perpetui laboris officina; in qua Socii prae caeteris Mexicanae Provinciae Collegiis insudabant, assiduisque ad populum de re christiana orationibus, diuque ac noctu sacro Confessionum ministerio intendebant. Quod si alii, qui et firma vigeabant valetudine, et Theologicis operam recens dederant, nihilominus ferre vix poterant immensum illud pondus; intolerabile sane debuit esse venerando Seni, qui et provectae aetatis incommoda jam sentiebat, et vitae curriculum egerat hactenus omnino contrarium. Utique potuisset, quin vel minimum laederet obedientiae perfectionem, Superiorem precari, ut, quoniam anni jam gravescerent, nec usu edoctus fuisset ejusmodi ministeria; mitteretur alio,

alio, ubi religiosum onus mitiori incommodo subiret. Longe aliis cogitationibus mentem ille pascebat: etenim post praescriptam meditationis horam, et rei sacrae celebrationem, mane quotidie se se expediebat, quanto citius fieri poterat, ab aliis occupationibus, ut accedentes ad confessionem longiori tempore audiret. In hoc sacro Tribunali circumcinctus humili, et contempto populo fere videbatur; quicum scilicet limpidius exercebatur charitatis fervor. Audiebat patiens, loquebatur comis, curabat vulnera suaviter peritus: quod eam homini aestimationem comparavit, ut quotidie incresceret adventantium numerus, qui suam ab illo regi conscientiam exorabant. Animadvertenter jam, se vocari nominatim ad aegrotos plures confessione expiandos, quos nec facie unquam noverat; ac tandem comperit, in causa ipsos esse, qui frequenter ad se accedebant: nam cum illum sibi experirentur peritum, et suavem Medicum, vix in vitae periculo constituebatur aut propinquus, aut amicus, continuo suadebant, ut se se, pro morbis animi curandis, ejus potestati subjicerent. Ita crescebat ipsi messis, quamquam ingenti sudore colligenda. Et haec de confessionibus illis, quibus vel foris expetitus, vel domi sponte intendebat: pro pluribus aliis die, noctuque a Superiore jubebatur; quin unquam satis judicaret vir obedientissimus, ut excusatus haberetur, aut Solis ardores, aut decedentes pluvias, aut loci longinquitatem, aut adversam valetudinem, aut exulceratas pedis plantas, aut cal-

callorum dolores, quibus afflicto videbatur interdum tanquam per spinas incedere. Per id temporis primus antiquitate jam venerat in Canonici Juris laurea: id vero moris est, ut in qualibet scientia Doctor antiquissimus ab universo Collegio *Decanus* appelletur; quae *Decanatus* dignitas ut negotia non modica Decano importat, ita et aemolumenta non levia. Appellatus itaque Franciscus renuebat firmiter utrumque; sed a Provinciae Praeside coactus novum suscepit onus: nam incumbere pro munere saepe praesens thesibus illis, quibus petitur laurea; quandoque argumentari; semper interesse tum probandis periculo summo Candidatis (quod apud Mexicanos *Atra Nox* appellatur) tum probatis in Collegium Doctorum cooptandis, tum aliis etiam academicis officiis ex iis, quae habentur graviora. Neque vero propter novas hasce occupationes, auditum unquam est, cum pro confessionum ministerio mitteretur, praesto non fuisse.

Ita semper erat paratus pro sacris orationibus, quas elaborare Superioris vox imperabat: recusavit aliquas, non quod laborem fugeret magnanima virtus, sed quod honores abhorreret demissio. Propterea Superiores infimis rogabat precibus, ne se concionari vellent ad ea solemnia, quae gravem auctoritate Oratorem flagitabant; pro aliis autem se se libenter offerebat, quantumvis infecunda materies difficultatem adaugeret. Famosa hoc nomine oratio in Professorum templo quotannis dicebatur de Jesu

Coronae Spina, quam Sodalitas Bonae Mortis feria tertia Majoris hebdomadae publice colendam eliciebat. Et haec Francisco pluries ministravit demissionis, et charitatis materiem: nam et oratio erat, quae nomen, et honorem non afferret; et sibi ambiens, quam plures refugiebant, alienum onus, quae poterat, allevabat. Neque tamen, quod saepius ad eandem concionem diceret, idcirco auditus unquam est, dictam semel e suggestu orationem repetere: sive fastidium generare audientibus timeret; sive eandem recoquere crambem erubesceret; sive hanc esse nimiam suo genio indulgentiam existimaret. Quod sane potuit, cum domus Minister desiderio impulsus laborem ipsi minuendi, misit interrogatum: Quas haberet pro praeteritis annis elaboratas orationes? Ut scilicet illum ad eandem festa Oratorem pro praesenti tunc anno renuntiaret. Ad haec Franciscus. *Nunquam equidem gratias pro tanta in me humanitate satis agam; verumtamen sciat, velim, beneficis bonis, qualescunque mihi habendas edixerit, novo me intenturum labori: eatenus enim ad Apostolicam vitam confugi, ut insudarem, non ut requiescerem: proinde imperet ex arbitrio suo; libenter obediam.* Tantis onustus laboribus annum saeculi vertentis attigerat sexagesimum secundum, cum pervasit Mexicum febrium contagio. Saepius memorare in calamum veniet, quale tunc Sociorum sudoribus theatrum apertum sit; qui diu, noctuque non cessabant ab expiandis confessione moribundorum criminibus. Et quanquam sa-